

SAVJETI ZA EKOLOŠKU ZA VOŽNJU

GREEN HOME
act green

za svako dobro ♡

Ovakav broj automobila prouzrokuje neke negativne uticaje, koji se nazivaju negativnim eksternim efektima. Negativni eksterni efekti saobraćaja su: saobraćajne nezgode, zagušenja u saobraćaju, zauzimanje površina, buka, izduvni gasovi, nekontrolisano oslobađenje štetnih i opasnih materija, posebno u akcidentnim situacijama.

Crna Gora

Prema zvaničnoj statistici, u Crnoj Gori su u prošloj godini registrvana 174.073 putnička automobila, od čega je najveći broj u Podgorici, čak 59.978. To znači da na svakih 3,5 stanovnika Crne Gore dođe po jedan automobil, dok u Podgorici svaki treći građanin posjeduje auto.

136 hiljada automobila ima raspon starosti od 1979. do 2006. godine, od čega je najveći broj proizveden u periodu od 1995. do 1999. godine – čak 32.966 auta, zatim slijede godišta od 1990. do 1994. godine – 29.784 automobila, a 18.848 registrovanih automobila je starosti između 1980. do 1989. godine

Izvori saobraćajnog zagađenja

U većini razvijenih zemalja drumski transport predstavlja značajan izvor zagađujućih supstanci.

Oko 60% od ukupne količine svih zagađujućih supstanci vazduha u urbanim sredinama, potiče od motora sa unutrašnjim sagorijevanjem.

UVOD

NVO Green Home realizuje projekat "To je i moja odgovornost " koji ima za cilj edukaciju građana i preduzeća koja se bave transportom putnika i roba u Crnoj Gori, o uticaju saobraćaja na životnu sredinu i mjerama koje se mogu preduzeti u cilju smanjenja emisija gasova staklene bašte. Kroz ovaj projekat pripremili smo brošuru koja je namijenjena saobraćajnim preduzećima gdje ćemo na slikovit način pokazati šta preduzetnici mogu da urade kako bi smanjili emisiju štetnih gasova sa fokusom na upravljanju energijom u okviru preduzeća, ekonomskim i ekološkim benefitima.

Projekat je finansijski podržan od strane Crnogorskog Telekom, na konkursu "Za svako dobro" 2015. godine.

UTICAJ SAOBRAĆAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I UPRAVLJANJE ENERGIJOM U OKVIRU PREDUZEĆA

Saobraćaj i životna sredina

Odnos broja stanovnika i broja automobila na Zemlji sredinom 20. vijeka, iznosio je:

2.6 MILIJARDI LJUDI

**50 MILIONA
AUTOMOBILA**

dok je u 21. vijeku taj odnos bio:

5.7 MILIJARDI LJUDI

**500 MILIONA
AUTOMOBILA**

U ovom periodu populacija je udvostručena, dok je broj automobila porastao za 10 puta. S obzirom da se u svijetu godišnje proizvodi oko 50 miliona vozila, očekuje se da će za dvije decenije u svijetu biti oko milijardu putničkih automobila.

Kvalitet goriva igra važnu ulogu u efikasnosti procesa sagorijevanja a time i na emisiju gasova, potrošnju goriva kao i na performans motora. Kvalitet goriva se odražava i na snagu motora i povećanu ili pogoršanu vozivost vozila.

Na osnovu podataka, stara vozila sadrže:

Utvrđivanje negativnih uticaja

Putničko vozilo po pređenom kilometru izbacilo oko 0.37 kg CO₂, dok autobus po pređenom kilometru izbacilo oko 1.31 kg CO₂. Ako se pođe od činjenice da jedan autobus u gradu prevozi oko 50 putnika, a putnički automobil oko 1,5 putnika, tada je potrebno oko 35 putničkih automobila da bi prevezli putnike jednog autobusa, pri čemu putnički automobil za isti transportni rad izbacio oko 10 puta više CO₂ od jednog autobusa.

Situacija sa čvrstim materijama je drugačija, odnosno na 100 pređenih kilometara putnički automobil izbacilo 170 g, a autobus 520 g čvrstih materija. Dakle, jedan autobus izbacilo u atmosferu čvrstih materija kao 30 putničkih automobila. U širim evropskim i svetskim razmjerama posljednjih decenija veoma se brzo uočava značaj zdrave životne sredine. Niz nedoumica u pogledu nekih od efekata tehnološkog razvoja doveli su do toga da stručnjaci i političari u većini zemalja, posebno razvijenih, počnu da zastupaju potpuno novi koncept razvoja - koncept održivog razvoja (sustainable development), koji podrazumijeva racionalno korišćenje svih prirodnih resursa i njihovu zaštitu na dugi rok radi obezbjeđenja prihvatljivih uslova razvoja generacijama koje dolaze. Po tom konceptu mora se voditi računa o negativnim ekološkim efektima i kroz sistem mjera aktivne društvene politike ograničiti njihovo dejstvo.

Problem zagađivanja vazduha od motornih vozila neće se bitno riješiti sve dok goriva koja se koriste kod motora SUS ne budu zamijenjena kvalitetnijim gorivima koji imaju manje emisije zagađivača, odnosno širom primjenom drugih izvora energije.

Osnovni uzrok za ovako veliku emisiju zagađujućih supstanci su uslovi sagorijevanja goriva koji se javljaju pri radu automobilskih motora, bez obzira da li su sa pogonom na benzin ili na dizel gorivo. U benzinskim motorima nekompletno sagorijevanje goriva pored ugljen-monoksida daje i značajnu emisiju sagorelih i nesagorelih ugljo-vodonika, posebno prilikom rada motora u mjestu i pri usporavanju. Povećanje temperature sagorijevanja i veće prisustvo kiseonika doprinose brižem stvaranju azot-monoksida. Emisija čestica je poseban problem kod dizel motora. Zbog znatno lošijeg miješanja goriva i vazduha u odnosu na benzinski, dizel motori emituju mnogo čestica dima naročito pri ubrzavanju i većim opterećenjima. Pošto u smješi nema dovoljno kiseonika za kompletno sagorijevanje proizvodi se dosta čađi. Emisija iz motora sa unutrašnjim sagorijevanjem je zavisna od mnogih činilaca (kvalitet i vrsta goriva, tip motora, uslovi vožnje, opterećenje vozila, nadmorska visina i sl. Zato su posljednjih decenija činjeni veliki napori koji su doveli do značajnog napretka u smanjivanju potrošnje goriva, povećavanju efikasnosti motora i smanjivanju emisije zagađujućih supstanci. Emisija izduvnih gasova i saobraćajne buke prvenstveno zavisi od tipa motora koje koristi motorno vozilo.

Motorna vozila su odgovorna za 6 od 10 slučajeva kancerogenih oboljenja izazvanih zagađenjem životne sredine.

Obzirom da je ulična mreža u mnogim gradovima preopterećena putničkim automobilima, neophodno je selektivno korišćenje ovih vozila. To zapravo znači promovisanje kolektivnog prijevoza putnika, koji pruža podjednaku šansu za ostvarenje putovanja svakom stanovniku grada. Sa druge strane, vozila javnog gradskog putničkog prevoza angažuju svega 10% gradskog prostora, a u isto vrijeme obavljaju najveći transportni rad u prevozu ljudi (preko 50%).

Javni gradski prevoz zauzima više od 30 % gradskih površina, dok ulice i parkirališta zauzimaju 60 do 70 % prostora.

80 % od ukupnog CO2 u saobraćaju emituju automobili stariji od 5 godina.

SMANJITE TERET

Dodatna težina povećava potrošnju goriva, kao i povećani otpor vazduha. Vožnja sa 100 kg nepotrebnog tereta u/na vozilu dovodi do značajnog smanjenja efikasnosti goriva, za oko 6%, u klasi srednjih automobila. Provjerite sadržaj vašeg prtljagnika i odstranite sav nepotrebnii prtljag ili veće predmete. Iako moderni automobili posjeduju određena aerodinamička svojstva prevelika količina prtljaga može da poveća potrošnju goriva za 20%.

KOD STAJANJA UGASITE MOTOR

- Gorivo se troši čak i kada motor radi u praznom hodu. Kada ostavite motor da radi u praznom hodu više od jednog minuta, potroši se više goriva nego što je potrebno da se motor ponovo pokrene.
- Korišćenjem svojstva motora da sam koči takođe se štedi gorivo. Kočenje motorom takođe predstavlja dodatnu uštedu jer doprinosi smanjenju habanja kočionog sistema.
- Ne zagrijavajte motor prije nego što krenete. Moderna vozila više ne treba da se zagrijavaju prije nego što krenu, osim u uslovima ekstremne hladnoće. Lagana vožnja će možda biti neophodna po pokretanju motora; ovaj stil vožnje takođe dovodi do povećanja efikasnosti goriva.

ŠTEDLJIVO KORISTITE KLIMA UREĐAJ U AUTU

Ne podešavajte klima-uređaj na suviše nisku temperaturu, jer on troši veliki dio snage vozila. Kada je spoljašnja temperatura 25°C, klima-uređaj smanjuje efikasnost goriva za 12%.U toku vožnje gradom, kada je bezbjedno, možete da otvorite prozor, pre nego da uključite klima-uređaj.Ostali uređaji u vozilu, kao što su zvučni sistemi i dr. takođe povećavaju potrošnju goriva.

VOZITE U SKLADU S OGRANIČENJIMA BRZINE

Pri laganoj vožnji troši se manje goriva, ona je bezbjednija i njome ćete vi i vaši saputnici udobnije doći do krajnjeg odredišta. Krenite lagano (20km/h u prvih 5 sekundi, čime se postiže povećanje uštede goriva od 11%) i izbjegavajte nagla i velika ubrzanja i usporenja u toku vožnje. Izbjegavajte isuviše malo rastojanje od vozila ispred vas jer to dovodi do nepotrebnog ubrzanja/usporenja, čime se povećava potrošnja goriva za 2% u gradskim sredinama, odnosno 6% u prigradskim sredinama.

PREPORUKE ZA EKOLOŠKU VOŽNJU

Emisija ugljen-dioksida (CO₂) u saobraćaju i transportu je neizbježna, ali ako vozite, ipak možete da date svoj doprinos smanjenju emisije ugljen-dioksida (CO₂). Prevoz koji birate i način na koji vozite i održavate svoje vozilo određuje potrošnju goriva, a time i količinu gasova staklene bašte koje proizvodite.

KUPUJTE EKOLOŠKE AUTOMOBILE

1. Kada kupujete automobil, uvijek treba da imate u vidu njegove ekološke performanse. Automobil sa boljim ekološkim performansama će biti isplativiji za vožnju i održavanje. Sajt EcoTest /www.ecotest.eu/ pomoći će vam da lakše razumijete sistem ocjenjivanja novih modela automobila putem zvjezdica, u pogledu njihovih ekoloških performansi.

ISPLANIRAJTE VAŠE PUTOVANJE

2. Dobro isplanirano putovanje će vam omogućiti da stignete do svog odredišta na najbrži i najlakši način i tako spriječite nepotrebno emitovanje izduvnih gasova. Imajte na umu da deset minuta nepotrebne vožnje u toku samo jednog sata putovanja dovodi do smanjenja efikasne upotrebe goriva za 14%. Ugradnjom GPS (globalni pozicioni sistem) u vaše vozilo možete unaprijed da utvrdite najlakši put do krajnjeg odredišta

ODRŽAVAJTE SVOJE VOZILO

3. Redovno provjeravajte pritisak u gumama, mijenjajte ulje i filtere kako bi performanse motora bile dobre te kako ne biste nepotrebno trošili više goriva.

Propisan pritisak u gumama smanjuje otpor kotrljanja i time povećava performanse guma i samog vozila. Vožnja sa gumama čiji je vazdušni pritisak manji od propisanog, smanjuje efikasnost goriva za 2% u gradskim sredinama, odnosno za 4% u prigradskim sredinama. Razmislite o ugradnji sistema za kontrolu pritiska guma u vaše vozilo koji će vam omogućiti da znate kada treba da ih naduvate.

